# Domoljubni radio

Portal domoljubnog radija

## I pripadnici nacionalnih manjina borili su se za slobodu Hrvatske u Domovinskom ratu

Antun Brađašević · Monday, October 19th, 2020

Ovih dana promovirana je jedna vrlo zanimljiva knjiga uglednog povjesničara koja se bavi vrlo zanimljivom temom. To je bio razlog što smo zamolili njenog autora za ovaj intervju.

Intervju : doc.dr. sc.**Filip Škiljan**, istraživač u Institutu za migracije i narodnosti i autor više knjiga o sudjelovanju nacionalnih manjina u Domovinskom ratu

*Treba*
*nastaviti s istraživanjima i treba nastaviti sa sređivanjem gradiva koje se nalazi u Memorijalno-dokumentacijskom centru Domovinskog rata i Vojnom arhivu. Na taj će se način moći objektivnije i preciznije sagledati sudjelovanje nacionalnih manjina u Domovinskom ratu. Trebalo bi nastaviti i s prikupljanjem priča pojedinaca kako bi dobili jasnu predstavu o tome kroz što su pripadnici manjina na ratištima diljem Hrvatske prolazili. Ovakva istraživanja sigurno mogu doprinijeti objektivnijoj slici o nacionalnim manjinama u hrvatskom društvu , suprotstaviti se manipulacijama pa i dati doprinos procesu pomirenja.*

**Intenzivno istražujete temu o sudjelovanju nacionalnih manjina u Domovinskom ratu. To je, koliko imamo uvida, do sada bila prilično zanemarena, potisnuta i marginalizirana tema. Što je do sada uopće istraživano i objavljivano u vezi te teme ?**

Do danas je objavljeno nekoliko monografija o sudjelovanju pojedinih nacionalnih manjina u Domovinskom ratu. Napisao
sam dvije knjige o Mađarima i o Bošnjacima u Domovinskom ratu, a
izišle su i knjige o sudjelovanju Roma (Borna Marinić, *I*
*mi smo branili Hrvatsku, Romi u Domovinskom ratu*,

Zagreb 2019.) i Rusina u Domovinskom ratu (Nikola Pap, *Stradanje Rusina u Domovinskom ratu 1991./1992.,* Vukovar 2015.). Izišla je i knjiga sjećanja manjina na Domovinski rat autora Zorana Šanguta i Ivice Radoša pod naslovom *Branili smo domovinu: pripadnici nacionalnih manjina u obrani Hrvatske*. O Albancima u Domovinskom ratu održao je vrlo korisno i zanimljivo predavanje dr. sc. Jakša Raguž koje je u ovoj knjizi objavljeno u poglavlju o Albancima u Domovinskom ratu. Jedno od poglavlja u knjizi *Česi Zagrebu-Zagreb Česima* autora Jurja Bahnika i Marijana Lipovca bilo je o Česima u Domovinskom ratu.  Poglavlje u Česima u Domovinskom ratu u ovoj knjizi znatno je izmijenjeno spomenuto poglavlje koje sam napisao zajedno s Jurjem Bahnikom. Ostale manjine nisu dubinski istraživane. Tek su pojedini članci dotaknuli njihovo sudjelovanje u Domovinskom ratu. Ova moja knjiga nosi naziv: „Sjećanje nacionalnih manjina u Hrvatskoj na Domovinski rat“.

**Što vam je bila motivacija da se upustite u istraživanje ove teme ?**

Radim u Institutu za migracije i narodnosti i temom nacionalnih manjina bavim se već više od 15 godina. Iz Koordinacije vijeća i predstavnika nacionalnih manjina Grada Zagreba angažirali su me da napišem ovu knjigu nakon što sam napravio spomenute dvije knjige o Mađarima i Bošnjacima u Domovinskom ratu.

**Koje su najznačajnije prepreke i problemi s kojima se istraživač teme suočava?**

Najveći problemi su nedostupnost i nesređenost arhivskog gradiva. Arhivski materijali se još uvijek uvelike nalaze u vojnom arhivu, pa nam zbog nesređenosti nisu dostupni. Osim toga, ne postoji pregled sudionika Domovinskog rata po nacionalnosti, pa stoga ne možemo donositi ni neke točnije podatke o broju sudionika Domovinskog rata, pripadnika nacionalnih manjina.

**Koji su najznačajniji nalazi vašeg istraživanja ? Kakvo je bilo sudjelovanje nacionalnih manjina u Domovinskom ratu, u postrojbama hrvatske vojske Da li je to sudjelovanje bilo manje-više simbolično ili na nivou ili približno nivou njihove zastupljenosti u stanovništvu ?**

Sudjelovanje nacionalnih manjina u Domovinskom ratu nikako nije bilo simbolično. U odnosu na brojnost nacionalnih manjina u Hrvatskoj veliki broj nacionalnih manjina sudjelovao je u iznimno visokom postotku u redovima Hrvatske vojske i policije te u drugim postrojbama koje su branile Hrvatsku.

**Kojom ste se metodologijama služili ?**

Uglavnom sam koristio usmenu povijest (oral history), pa sam i ime svojoj novoj knjizi dao „Sjećanje nacionalnih manjina u Hrvatskoj na sudjelovanje u Domovinskom ratu„ . Nisam se usudio knjigu nazvati Nacionalne manjine u Domovinskom ratu budući da se radi o prikupljenim sjećanjima, a ne i o istraženoj arhivskoj građi. Stoga je ova knjiga tek jedan početak za daljnja istraživanja koja će se morati obaviti u budućnosti.

**Koja su područja bila obuhvaćena? Da li ste posebno istraživali i vukovarsko područje ?**

U knjizi su zastupljene priče albanske, bošnjačke, bugarske, crnogorske, češke, mađarske, makedonske, njemačke, ruske, rusinske, romske, poljske, slovenske, slovačke, srpske, talijanske, ukrajinske i židovske nacionalne manjine. Kazivači su bili od Baranje, preko vukovarskog područja, našičkog područja, Osijeka, Slavonskog Broda, Lipovljana, Daruvara, Lipika, Zagreba, Istre do Dubrovnika.

**Da li su pripadnici nacionalnih manjina više regrutirani ili su se javljali kao dobrovoljci ?**

Jedan dio pripadnika nacionalnih manjina bili su dragovoljci. To je bilo posebno istaknuto u zonama gdje se ratovalo, a gdje su pripadnici nacionalnih manjina bili domicilno stanovništvo (npr. Daruvar, Osijek, Lipovljani, Lipik, Dubrovnik, Vukovar, Baranja).

**Da li postoje značajne razlike sudjelovanja pojedinih nacionalnih manjina** ?

Rekao bih da u postotku s obzirom na zastupljenost većina manjina ima natprosječnu zastupljenost u sudjelovanju u Domovinskom ratu. Treba istaknuti Albance i Bošnjake koji su u iznimno visokom postotku, u odnosu na broj pripadnika, sudjelovali u Domovinskom ratu.

**Imate li analiza i informacija kako su primljeni i tretirani pripadnici nacionalnih manjina u Hrvatskoj vojsci ?**

Jedino preko usmenih iskaza moguće je ustanoviti na koji su se način odnosili pripadnici većinskog naroda na bojištu prema pripadnicima manjina. Pisanih podataka o tome nisam našao budući da arhivski materijali nisu još sređeni i dostupni. Svakako da su pojedinci u pojedinim zonama imali problema zbog svoje nacionalne pripadnosti usprkos tome što su bili pripadnici Hrvatske vojske. To je posebno istaknuto u Dalmaciji i u Dubrovniku u vrijeme hrvatsko-bošnjačkog sukoba o čemu su mi brojni kazivači otvoreno govorili (intervjui su objavljeni u knjizi Sjećanja Bošnjaka na Domovinski rat u Hrvatskoj). Što se Srba tiče, i oni su imali problema u pojedinim zonama i u pojedinim postrojbama. Budući da se podrobno nisam bavio ovom temom ne mogu o tome mnogo reći, ali bi jedno istraživanje takve vrste bilo iznimno korisno.

**Što pokazuju vaše analize i intervjui s predstavnicima nacionalnih manjina sudionika rata ? Kako su oni doživjeli Domovinski rat , socijalno okruženje , sudionike iz većinskog naroda ?**

Pripadnici manjina doživljavaju Hrvatsku svojom domovinom i na taj su način sudjelovali u obrani. Svi su ponosni na svoje sudjelovanje u ratu i smatraju da su obranili svoju zemlju.

**Da li je nužno nastaviti ova istraživanja i koja bi najznačajnija pitanja u tim istraživanjima dalje trebalo opservirati ?**

Svakako treba nastaviti s istraživanjima i treba nastaviti sa sređivanjem gradiva koje se nalazi u Memorijalno-dokumentacijskom centru Domovinskog rata i Vojnom arhivu. Na taj će se način moći objektivnije i preciznije sagledati sudjelovanje nacionalnih manjina u Domovinskom ratu. Također bi trebalo nastaviti i istraživanja na terenu te popisivati sudionike Domovinskog rata, pripadnike manjina. Na taj bi način dobili potpuniju sliku o tome koliko je pripadnika manjina sudjelovalo u ratu. Trebalo bi

nastaviti i s prikupljanjem priča pojedinaca kako bi dobili jasnu predstavu o tome kroz što su pripadnici manjina na ratištima diljem Hrvatske prolazili.

**Da li je zanemarivanje ove teme ili njena nedovoljna prisutnost u javnosti otvaralo put za različite manipulacije kada su u pitanju nacionalne manjine i njihova pozicija i vjerodostojnost i u ratu ali i u hrvatskom društvu uopće** ?

Važno je da se ova tema počela obrađivati i sasvim će nam sigurno omogućiti da u budućnosti ne bude nikakvih manipulacija.

**Kakve su uopće reakcije javnosti i posebno većinske javnosti na ovakva istraživanja i publikacije ?**

Postoji interes za ovakva istraživanja, ali moram priznati da mi se čini da su u najvećoj mjeri zainteresirani pripadnici manjina. Međutim, hrvatsko društvo priznaje i odaje počast i pripadnicima manjina koji su sudjelovali ili stradali u Domovinskom ratu.

**Trenutno je jedna od fokus tema hrvatske političke scene – pomirenje . Da li i ovakva istraživanja tome ( i uopće jačanju duha tolerancije ) mogu doprinijeti ).**

Siguran sam da ovakva istraživanja doprinose rasvjetljavanju činjenica i da bi mogla pridonijeti smirivanju strasti. Nužno je u istraživanjima pisati neostrašćeno, bez mržnje i truditi se pružiti objektivne analize pojedinih događaja. Na taj bi način profesionalni povjesničar trebao časno obavljati svoj posao.

**Hoće li i mogu li neke informacije iz vaših analiza ući i u obrazovni proces ?**

Mislim da bi bilo korisno da se brojkama potkrijepe moja istraživanja i da moji parcijalni podaci, koje sam iznosio u knjizi, budu precizniji na nivou čitave Hrvatske. Konkretne brojke, ukoliko su točne, sasvim sigurno bi bile korisne i u udžbenicima povijesti.

This entry was posted on Monday, October 19th, 2020 at 11:50 am and is filed under Aktualno, Domoljublje You can follow any responses to this entry through the Comments (RSS) feed. Responses are currently closed, but you can trackback from your own site.